

УДК 338.46

Кузьмак О.І.
доктор економічних наук, доцент,
директор Рівненської філії
Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНАЛЬНОГО СЕРВІСНО-ВИРОБНИЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ASPECTS OF COMMUNAL SERVICE AND PRODUCTION DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EURO INTEGRATION

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено теоретико-методологічні основи комунального сервісно-виробничого забезпечення розвитку промислових підприємств. Розкрито економічну сутність підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування, сформовано комплексний теоретично-прагматичний підхід до формування концепції інноваційного розвитку підприємств у сервісно-виробничому контексті. Обґрунтовано економічну та соціальну стратегію розвитку взаємовідносин промислових підприємств та комунального обслуговування. Узагальнено методичні підходи до систематизації основних форм задоволення сервісно-виробничих потреб промислових підприємств з урахуванням особливостей діяльності промислових підприємств. Сформовано організаційно-економічний механізм розвитку сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств.

Ключові слова: промислове підприємство, підприємство комунального сервісно-виробничого обслуговування, сервісно-виробниче обслуговування промислових підприємств, послуга, інноваційний розвиток підприємств, стратегія.

АННОТАЦИЯ

В статье исследованы теоретико-методологические основы коммунального сервисно-производственного обеспечения развития промышленных предприятий. Раскрыта экономическая сущность предприятий коммунального сервисно-производственного обслуживания, сформирован комплексный теоретико-прагматический подход к формированию концепции инновационного развития предприятий в сервисно-производственном контексте. Обоснована экономическая и социальная стратегия развития взаимоотношений промышленных предприятий и коммунального обслуживания. Обобщены методические подходы к систематизации основных форм удовлетворения сервисно-производственных нужд промышленных предприятий с учетом особенностей деятельности промышленных предприятий. Сформирован организационно-экономический механизм развития сервисно-производственного обслуживания промышленных предприятий.

Ключевые слова: промышленное предприятие, предприятие коммунального сервисно-производственного обслуживания, сервисно-производственное обслуживание промышленных предприятий, услуга, инновационное развитие предприятий, стратегия.

ANNOTATION

The article research of the theoretical and methodological foundations of the provision of services to industrial enterprises by public utilities. Outlines the economic essence of public utilities by creating a comprehensive theoretical and pragmatic approach to the formation of the concept of innovative development of public utilities. The author presents the economic and social development strategy of interactions between industrial enterprises and public utilities. This also summarizes methodological approaches to the systematization of the main forms of services which are provided to industrial enterprises taking into consideration specific character

of their business activities. In addition, the author focuses on the organizational and economic mechanism of the provision of services to industrial enterprises.

Keywords: industrial enterprise, public utilities, provision of services to industrial enterprises, service, innovative development of enterprises, strategy.

Постановка проблеми. В сучасних умовах усі суб'єкти господарювання є складовою єдиної системи, що створює умови для життєдіяльності суспільства. Зокрема, як господарюючий суб'єкт промислові підприємства в процесі своєї виробничої діяльності взаємодіють з державою та комунальними підприємствами щодо отримання та надання послуг. Гострота проблем, які нагромадилися у сфері комунального сервісно-виробничого забезпечення промислових підприємств, призвела до необхідності реформування і забезпечення належних умов для організації взаємовідносин промислових підприємств та комунального сектору в контексті забезпечення найважливішими комунальними сервісно-виробничими послугами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання формування євроінтеграційних напрямів комунального сервісно-виробничого забезпечення розвитку промислових підприємств в умовах економічних реформ досліджені в працях вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців, зокрема в роботах Б.І. Адамова, В.Н. Амітана, О.І. Амоші, Б.М. Андрушківа, Ю.А. Атаманюка, С.В. Богачова, Б.В. Буркинського, В.М. Василенка, П.В. Гудзя, В.І. Короткого, В.І. Куденко, Н.Б. Кирич, В.К. Мамутова, В.М. Нижника, Г.І. Онищука, О.Б. Погайдак, О.В. Покатаєвої, В.В. Рибак, В.В. Фінагіна, Л.А. Веліхова, О.Г. Вороніна, В.С. Занадворова, А.С. Лукіна, О.О. Лук'янченко, Дж. Форестера.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз наукової літератури, присвяченої дослідженню особливостей функціонування та розвитку комунального господарства в Україні, свідчить про те, що сьогодні основна увага приділяється оцінці набутого досвіду в реформуванні галузі, моніторингу стану об'єктів. Проте залиша-

ються невирішеними проблеми організаційного та економічного забезпечення сервісно-виробничих потреб промислових підприємств сферою послуг, що є використанням органами державної влади та місцевого самоврядування засобів і форм економічного впливу на організацію відносин, пов'язаних із наданням послуг підприємствами комунальної сфери промисловості її функціонування та велику значущість для вирішення соціально-економічних проблем і задоволення потреб промислових підприємств в послугах. Однак, визнаючи цінність наукових розробок учених та їх вагомий внесок у розвиток науки, констатуємо, що для вітчизняної наукової думки характерними є певна фрагментарність у концептуальних підходах до розуміння сутності та ролі комунальної сфери у забезпеченні сервісно-виробничих потреб промислових підприємств.

Тим часом проблематиці саме забезпечення сервісно-виробничих потреб промислових підприємств в умовах євроінтеграційних трансформацій науковці не приділяють достатньої уваги. Отже, відсутність фундаментальних розробок у цій сфері призводить до поглиблення науково-методологічних і методичних проблем, що безпосередньо відображається у практичній діяльності промислових підприємств та негативно впливає на сучасний стан вітчизняної економіки загалом.

З огляду на це актуальними та першочерговими завданнями розвитку вчення про євроінтеграційні напрями сервісного забезпечення розвитку промислових підприємств є формування новітньої концепції організації сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств, розроблення напрямів його ефективного функціонування та розвитку в сучасних умовах. Подальшого дослідження також потребує комплекс проблем, пов'язаних із формуванням організаційно-економічної моделі розвитку сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств.

Мета статті полягає у дослідженні організаційно-економічних аспектів та обґрунтуванні теоретично-методичних рекомендацій щодо формування напрямів комунального сервісно-виробничого забезпечення розвитку промислових підприємств в умовах євроінтеграційних процесів національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічний розвиток промислових підприємств значною мірою залежить від розвитку сфери послуг, адже характеризується показниками, що відображають економічні здобутки та соціально-гуманітарний рівень нашої держави і життя населення. Вона охоплює комунальне господарство, торгівлю і транспорт, фінанси і страхування, освітні та медичні установи, шоу-бізнес тощо.

У статті зосереджено увагу на комунальному сервісно-виробничому обслуговуванні промис-

лових підприємств. Не можна не зауважити, що важливим чинником є те, що діяльність комунальних підприємств, які забезпечують розвиток промисловості, виконує безліч функцій, таких як комунальне обслуговування (збереження і розвиток житлового фонду; забезпечення суб'єктів господарювання, зокрема суб'єктів промисловості, електро- і теплоенергією, питною та побутовою водою; каналізація, упорядкування території, утримання та будівництво доріг, будівництво об'єктів містообслуговуючої сфери тощо); побутове обслуговування (пасажирський транспорт, зв'язок, торгівля, громадське харчування, побутові послуги); соціальне обслуговування виробничої сфери (здоров'я, освіта, культура, фізична культура, соціальний захист населення). Тобто вона спрямована на задоволення не лише особистих потреб громадян, але й виробничих потреб промислових підприємств, а також на відтворення трудових ресурсів і подальше поліпшення соціально-економічних характеристик розвитку підприємств.

Загалом аналіз особливостей функціонування комунального обслуговування, особливостей та місця комунальних послуг у виробничому процесі та функціонального призначення підприємств, що їх надають, дає підстави стверджувати, що їх діяльність тісно пов'язана з промисловістю і є одним із життєзабезпечуючих факторів їх функціонування. Тобто в сучасних умовах жодне промислове підприємство не може обійтись без послуг з водопостачання, водовідведення, санітарної очистки, озеленення та благоустрою території підприємства, ремонту внутрішньогосподарських транспортних шляхів, ремонту комунікацій, переробки вторинної сировини, електро- та газопостачання.

Звичайно, якщо говорити про електро- та газопостачання, то можна зауважити, що більшість підприємств користується послугами сторонніх організацій (так званих природних монополій). Якщо ж говорити про послуги, наприклад, водопостачання, водовідведення, то на промислових підприємствах або є власні системи водопостачання, або воду сюди подають комунальні водопроводи.

В сучасних умовах дуже часто на виробничо-технологічні потреби витрачається третина питної води, що не завжди виправдано. Зокрема, виникають ситуації, коли окремі підприємства переробної галузі тієї чи іншої області настільки відчувають дефіцит води, що управлінню охорони навколишнього природного середовища доводиться втручатися задля уникнення самовільних спусків води з водойм, які за течією знаходяться вище від підприємств. На жаль, така тенденція продовжується, і не тільки щодо водозабезпечення та водовідведення. Тому великого значення набуває проблема забезпечення підвищення ефективності комунального сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств [1, с. 195].

Загалом можна зауважити, що сучасні підприємства, виходячи з фінансових, територіальних та інших можливостей, можуть організувати та обслуговувати виробничий процес самостійно, а можуть користуватись послугами сторонніх організацій.

Відповідно, виходячи з особливостей функціонування промислових підприємств і підприємств комунального обслуговування, різноманітності форм управління, ми пропонуємо таку класифікацію обслуговуючих підприємств за галузевим принципом та обслуговуванним контингентом (рис. 1).

Забезпечення промислових підприємств ефективним комунальним сервісно-виробничим обслуговуванням можливе на базі розробки та реалізації відповідної концепції інноваційного розвитку, спрямованої на підвищення результативності функціонування даних підприємств, а також якості, доступності та цінової конкурентоспроможності послуг, що надаються ними. Тому процес формування концепції, на нашу думку, повинен включати послідовно викону-

вані етапи, такі як організаційно-підготовчий, аналітичний, розробки проекту концепції, а також узгодження і затвердження концепції. Використання вказаних етапів дає змогу сформулювати концептуальні основи розвитку взаємовідносин підприємств промисловості та підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування та механізму його реалізації. Крім того, як показують дослідження, ефективні взаємовідносини підприємств промисловості та підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування можливі лише за рахунок виваженої стратегії розвитку з урахуванням євроінтеграційних вимог. В процесі розвитку взаємовідносин необхідно розуміти, що стратегія повинна бути як реактивною, тобто допомагати керівникам адаптувати розвиток підприємств до зовнішніх змін, так і проактивною, тобто спрямовувати дії у потрібному напрямі.

При цьому важливо зауважити, що основу стратегічного напрямку становить стратегічне планування, яке охоплює широкий спектр

Рис. 1. Класифікація обслуговуючих підприємств за галузевим принципом та обслуговуванним контингентом

питань і, ґрунтуючись на положеннях стратегічного маркетингу, дає можливість представити картину майбутнього розвитку надання чи отримання послуг, перспективних проєктів, кадрової та фінансової складових діяльності підприємства на науково обґрунтованій основі [2, с. 43].

Застосування стратегічних підходів до планування обслуговування обумовлене необхідністю забезпечення результативного управління економічним, соціальним та екологічним потенціалом підприємства на основі визначення основних та пріоритетних напрямів їх розвитку, що дають змогу підвищити ефективність роботи за рахунок забезпечення загальної доступності і прийнятної якості послуг, що надаються.

Як інструмент реалізації стратегії може виступати економічно обґрунтована програма економічного та соціального розвитку (рис. 2), що включає визначення мети програми, її пріоритетних напрямів, фінансових інструментів, термінів, виконавців, а також моніторингу результатів реалізації програми економіко-соціального розвитку підприємства, основною метою якої є перехід підприємств у режим беззбиткового функціонування під час забезпечення стандартів якості комунальних послуг.

В умовах євроінтеграційних напрямів розвитку національної економіки економічному розвитку та задоволенню сервісно-виробничих потреб промислових підприємств аж ніяк не сприяють відсутність ініціативи та невміння управлінських кадрів застосувати в напрямі формування програми комунального забезпечення інноваційні управлінські технології та переваги ринкових механізмів. Унаслідок цього знижується й можливість ефективного забезпечення промислових підприємств послугами належної якості. Крім того, як показують дослідження, наявний стан матеріально-технічної бази підприємств в контексті комунального сервісно-виробничого обслуговування вимагає залучення значних обсягів фінансування не тільки для розширеного відтворення, але й для простого відновлення інженерних мереж і комунікацій, а також досвідчених кадрів, здатних працювати в умовах, що постійно змінюються.

Можливим шляхом відновлення та розвитку фінансування інвестиційної діяльності підприємств в умовах комунального забезпечення є співпраця держави та бізнесу в формах державно-приватного партнерства з метою демонополізації ринку комунальних послуг [3].

Рис. 2. Процес формування і реалізації програми розвитку комунального сервісно-виробничого обслуговування в умовах промислових підприємств

В процесі розвитку державно-приватного партнерства в галузі комунального обслуговування велике значення для формування ринкової фінансово-економічної системи має формування механізму фінансової модернізації в частині зміни співвідношення між основними джерелами, а саме платежами споживачів послуг та асигнуваннями з бюджету. При цьому повинен бути встановлений суворий контроль за скороченням бюджетного фінансування за ступенем наближення ставок і тарифів на послуги галузі до економічно обґрунтованого рівня [4, с. 44].

Окрім того, слід пам'ятати, що інноваційна модель розвитку комунального сервісно-виробничого обслуговування потребує стійких джерел фінансування, якими можуть виступати:

- створення цільових фондів енергозбереження на підприємствах за рахунок спрямування до них частини коштів, отриманих від інноваційних розробок економії паливно-енергетичних ресурсів;

- введення механізмів залучення та повернення інвестицій, які базуються на процедурі нагромадження коштів, отриманих шляхом вжиття заходів енергозбереження та подальшого їх використання на впровадження енергозберігаючих проектів;

- створення в містах комунальних спеціалізованих небанківських інноваційних фінансово-кредитних установ комунальних фондів кредитування інноваційного розвитку підприємств.

Важливою умовою розвитку промислових підприємств в контексті комунального сервісно-виробничого обслуговування може стати застосування механізму державно-приватного партнерства, при цьому однією з основних форм партнерства на місцевому рівні повинен стати договір соціального партнерства з метою забезпечення ефективності співпраці органів влади, органів місцевого самоврядування, приватного сектору для фінансування проектів розвитку комунальної інфраструктури [5].

Пріоритетними напрямками застосування державно-приватного партнерства у сфері комунального обслуговування є такі:

- у сфері теплопостачання: розробка та реалізація програм ефективного використання енергії, вжиття заходів з енергозбереження, сучасних систем автоматизованого управління теплопостачання, підвищення енергоефективності виробництва та транспортування теплової енергії;

- у сфері водопостачання та водовідведення: обстеження джерел нецентралізованого водопостачання, реалізація енергозберігаючих проектів, розробка новітніх перспективних технологій оснащення підприємств для надання якісних послуг з водовідведення та водопостачання;

- у сфері поводження з побутовими відходами, санітарної очистки, зеленого господар-

ства, благоустрою території: розробка та впровадження місцевих інвестиційних програм щодо удосконалення систем роздільного збору, заготівлі та утилізації твердих побутових відходів як вторинної сировини.

Переваги використання механізмів державно-приватного партнерства для розвитку промислових підприємств в контексті комунального сервісно-виробничого обслуговування спостерігатимуться шляхом залучення бюджетних коштів до проекту; доступу до раніше закритих сфер комунального господарства; розширення можливостей отримання пільгових кредитів під державні гарантії від міжнародних та вітчизняних фінансових установ на довгий термін; оптимізації розподілів ризиків проекту (рис. 3).

Тобто механізм державно-приватного партнерства забезпечує розподіл ризиків між приватним партнером і державою стосовно функціонування відповідного об'єкта інфраструктури та послуг, що надаються, при цьому досягається суттєве покращення об'єкта за рахунок залучення приватних інвестицій і спільного управління.

З огляду на те, що комунальний сектор має надзвичайно важливий вплив не лише на якість життя населення, але й на безперерйне та ефективне функціонування підприємств, які забезпечують наповнення як міського, так і державного бюджету, створюють робочі місця, забезпечують населення товарами та послугами різного характеру, державна політика повинна бути спрямована на стимулювання розвитку взаємовідносин промислових підприємств з підприємствами комунального сервісно-виробничого обслуговування. Звичайно, великі промислові підприємства забезпечують виробничий процес повністю самостійно. Причиною цього здебільшого є низька якість забезпечення послугами, застосування політики перехресного субсидування на послуги тощо. Проте, на нашу думку, взаємозв'язок промисловості з підприємствами комунального забезпечення на основі запропонованих вище умов функціонування сфери дасть змогу вирішити багато проблем соціального, економічного та екологічного характеру. Зокрема, за належних умов функціонування взаємовідносин підприємствам промисловості не потрібно розширювати виробничу інфраструктуру, що нерідко приводить до незбалансованих витрат, а послуги з надання тепло-, водопостачання та водовідведення надаватимуть спеціалізовані підприємства комунального сервісно-виробничого обслуговування. Окрім того, стабільний розвиток цих підприємств за рахунок наявності споживачів не тільки населення, але й великого кола комерційних суб'єктів господарювання дасть можливість ефективніше впроваджувати політику щодо залучення інвестицій та запровадження інноваційних методів управління.

На нашу думку, формування євроінтеграційної політики та управління чинниками її реалізації

Рис. 3. Інноваційні підходи до вдосконалення інфраструктури комунального сектору економіки, під компетенції якого підпадають промислові підприємства

лізації в умовах комунального сервісно-виробничого забезпечення повинні здійснюватись на основі визначення передумов, чинників та принципів організації взаємовідносин (рис. 4).

Зокрема, на основі визначення чинників, що гальмують розвиток євроінтеграційних заходів у сфері взаємовідносин промислових підприємств та сфери послуг, врахування якісних характеристик засобів і ресурсів, врахування механізмів та інструментарію економічної мотивації євроінтеграційних процесів в умовах підприємств нами визначено, що реалізація євроінтеграційної політики повинна здійснюватись згідно з такими етапами, як виявлення проблем; визначення мети; формування завдань

сфери впливу; визначення функцій; вироблення рішень.

При цьому необхідно враховувати умови її реалізації, зокрема деструктивні явища в господарській діяльності підприємств, що спричинені міжнародними конфліктами, наслідками гібридної війни. Також, звичайно, політика організації взаємовідносин повинна формуватись з урахуванням європейських вимог.

На жаль, до цього часу в Україні не існує однієї або декількох моделей комунального обслуговування, з параметрами яких можна було б зрівняти й оцінити фактичні показники роботи окремих структур комунального обслуговування. Сьогодні функціонує організа-

Рис. 4. Визначення передумов, чинників та принципів ефективною євроінтеграційної політики у сфері комунального сервісно-виробничого забезпечення промислових підприємств

ційно-економічний механізм, який мало в чому змінився порівняно з часами адміністративно-командної системи. Йому і досі властиві орієнтація переважно на державну форму власності, наскрізна вертикальна адміністративна підлеглисть, прив'язка до планових завдань системи оцінки, незацікавленість персоналу у підвищенні якості своєї роботи, централізоване встановлення цін на комунальні послуги.

З метою поліпшення взаємовідносин промислових підприємств та підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування політика повинна бути спрямована на виявлення економічних, соціальних та екологічних ефектів шляхом виявлення збитків від недооцінки заходів з реформування діяльності, моделювання організаційних заходів з реалізації

реформаційної проблематики, а також вироблення управлінських рішень з удосконалення організації інтенсифікації взаємовідносин у контексті євроінтеграції (рис. 5).

При цьому політика щодо забезпечення умов взаємовідносин промислових підприємств та підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування має базуватися на принципах [6]:

- створення та підтримання конкурентного середовища під час формування переліку комунальних послуг;
- регулювання діяльності суб'єктів природних монополій та суб'єктів діяльності на суміжних ринках;
- забезпечення умов демонополізації ринку комунальних послуг;

Рис. 5. Система управління взаємовідносинами між промисловими підприємствами та сферою комунального обслуговування в умовах євроінтеграційної реформації

- стимулювання підвищення якості обслуговування;
- відповідальності осіб, що надають послуги у сфері комунального обслуговування промислових підприємств.

Водночас процес створення ефективних і різноманітних для підприємств форм управління, збереження комунальних мереж та їх обслуговування не слід форсувати, виходячи просто з «принципів» ринкової економіки. Слід перш за все розробити та випробувати правову базу діяльності таких об'єднань, використовуючи при цьому досвід інших країн, традиції, економічний стан та сприятливі обставини в Україні.

Дослідження вказують на те, що ринкові перетворення поставили підприємства комунальної сервісно-обслуговуючої сфери перед необхідністю самостійно забезпечувати конкурентоспроможність та здатність своєчасно адаптуватись до динамічного ринкового середовища, а також брати участь у реалізації євроінтеграційних напрямів розвитку даної сфери. Однією з основних проблем розбудови євроінтеграційних відносин у даному секторі економіки України є формування ефективного організаційно-економічного механізму реалізації євро-

інтеграційних напрямів розвитку підприємств у постконфліктний період (рис. 6).

Так, органічне системне об'єднання організаційної структури моделі розвитку сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств і зовнішнього середовища з побудовою комплексної інформаційної системи є необхідною передумовою підвищення ефективності управління комунальною сферою на основі сучасних систем управління діловими процесами, які дають змогу інтегрувати навколо себе різне програмне забезпечення, а також запорукою побудови ефективного організаційно-економічного механізму реалізації євроінтеграційних напрямів розвитку підприємств.

Таким чином, вирішуються проблеми координації діяльності промислових підприємств зі сферою комунального сервісно-виробничого обслуговування, забезпечення їх необхідною інформацією, а керівництво одержуватиме своєчасний доступ до достовірних даних і матиме засоби для оперативного прийняття та ефективної реалізації своїх рішень. Отриманий механізм реалізації євроінтеграційних напрямів розвитку є гнучкою відкритою структурою, яку можна оперативно перебудувати і доповнювати

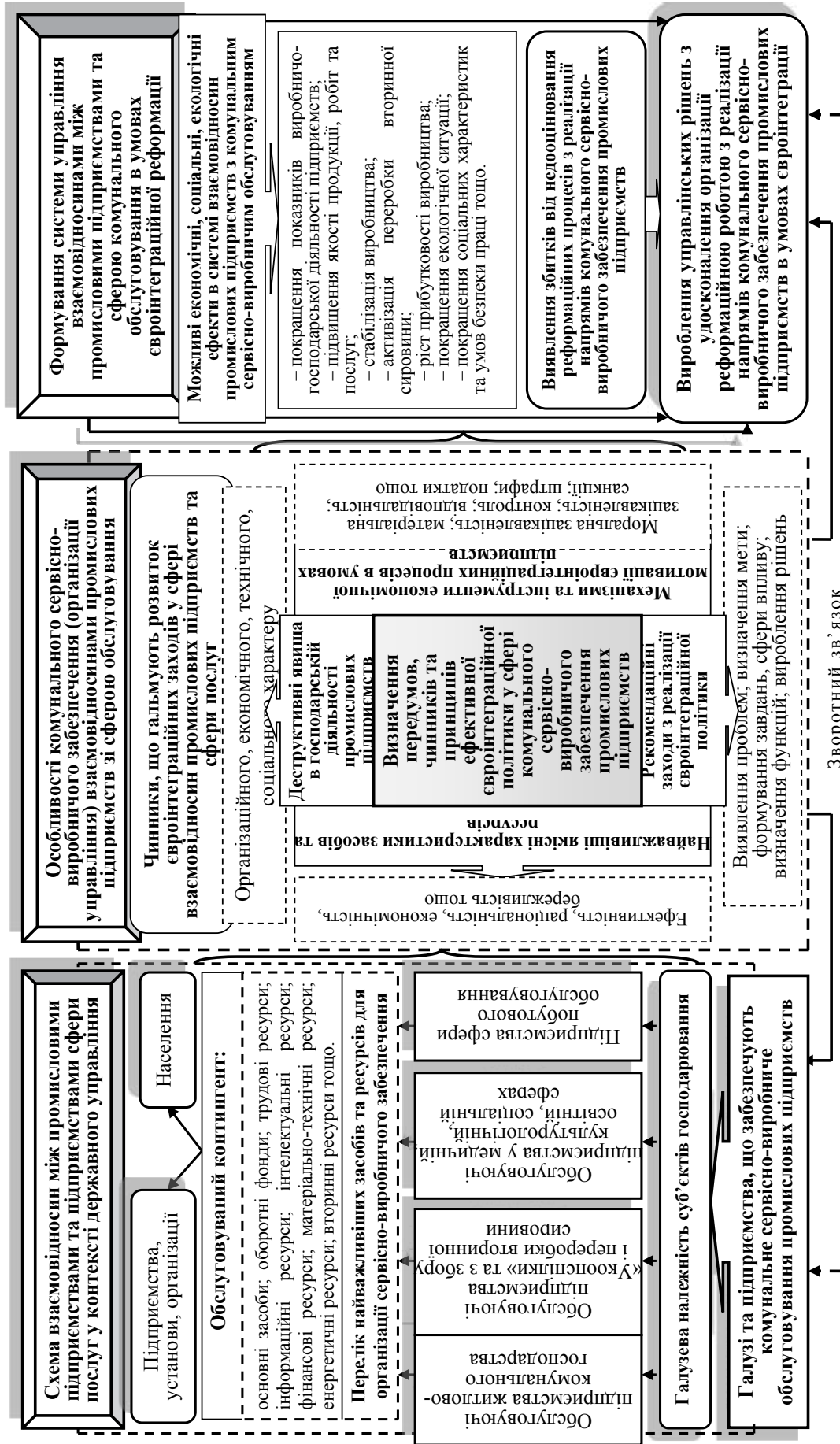

Рис. 6. Організаційно-економічний механізм комунального сервісно-виробничого обслуговування промислових підприємств у контексті реалізації їх сворінтеграційних напрямів розвитку

новими модулями або зовнішнім програмним забезпеченням.

Висновки. Отже, реалізація запропонованих теоретико-методологічних положень і практичних рекомендацій щодо формування дієвого забезпечення сервісно-виробничих потреб промислових підприємств сферою послуг, адекватного методичного інструментарію оцінки та управління підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування сприятиме забезпеченню фінансової стабільності промислових підприємств. Крім того, виважена стратегія розвитку дасть змогу промисловим підприємствам та підприємствам комунального сервісно-виробничого обслуговування налаштувати чіткий безперервний взаємозв'язок та «стати на ноги» після кризи. Головним є її послідовне впровадження з узгодженням своєї діяльності як із зовнішніми обставинами, так і з внутрішнім середовищем та особливостями галузі. Але не можна забувати, що підприємства не існують поза економікою, навпаки, вони значною мірою визначають її стан. Економіка ж висуває до підприємств все більш нові вимоги, націлені на євроінтеграцію.

Відповідно, питання розвитку промислових підприємств в контексті комунального сервісно-виробничого обслуговування, забезпечення їх стратегічного розвитку має бути пріоритетом як для самих промислових підприємств, так і для місцевих органів самоврядування та держави загалом. При цьому політика щодо забезпечення умов взаємовідносин промислових підприємств та підприємств комунального сервісно-виробничого обслуговування має базуватися на принципах забезпечення раціонального використання наявних ресурсів; створення та підтримання конкурентного середовища під час формування

переліку комунальних послуг; регулювання діяльності суб'єктів природних монополій та суб'єктів діяльності на суміжних ринках; забезпечення самоокупної діяльності суб'єктів господарювання, рівня економічно обґрунтованих витрат під час вироблення та надання комунальних послуг; забезпечення рівних можливостей для доступу споживачів до отримання комунальних послуг в обсягах законодавчо встановлених мінімальних норм; стимулювання підвищення якості обслуговування; створення умов для вільного доступу споживачів до інформації щодо комунальних послуг тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андрушків Б.М., Бойко О.Б., Вовк Ю.Я., Іскерський І.С. та ін. Інноваційні засоби розвитку нетрадиційних джерел енергії та організація ресурсовикористання в соціогуманітарному комплексі України: монографія / за ред. Б.М. Андрушківа. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2016. 804 с.
2. Кузьмак О.І. Стратегія розвитку взаємовідносин промислових підприємств та комунального обслуговування. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2016. Вип. 16. Ч. 2. С. 42–45.
3. World Bank Infrastructure Governance Roundtable, UK. PPP Forum. URL: <http://pppartnership.blogspot.com>.
4. Александрова Г.М. Необхідність та зміст реформи житлово-комунального господарства в Україні. Молодий вчений. 2015. № 8 (23). Ч. 1. С. 42–44.
5. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 1184-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1184-2009-%D1%80>.
6. Ольховська М.А. Напрями вдосконалення механізму регулювання відносин у сфері житлово-комунального господарства. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/39508/1/22.pdf>.